

Sygn. akt IV Pa 26/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lipca 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Jacek Witkowski

Sędziowie: SO Katarzyna Antoniak

SO Elżbieta Wojtczuk (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu w dniu 15 lipca 2015 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. Z.

przeciwko Sądowi Rejonowemu w Mińsku Mazowieckim

o zaległe wynagrodzenie

na skutek apelacji powódki M. Z.

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 2 marca 2015r. sygn. akt IV P 121/14

I. oddala apelację;

II. odstępuje od obciążania powódki M. Z. kosztami zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sygn. akt IV Pa 26/15

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Siedlcach w wyroku z dnia 2 marca 2015 r. oddalił powództwo M. Z. skierowane przeciwko Skarbowi Państwa- Sądowi Rejonowemu w Mińsku Mazowieckim o zaległe wynagrodzenie oraz odstąpił od obciążania powódki kosztami procesu.

Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w Siedlcach było wynikiem następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

W pozwie z 20 marca 2014 r. powódka M. Z. domagała się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim kwoty 20.133,75 zł z ustawowymi odsetkami: od kwoty 3.362,32 zł od 1 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty, od kwoty 6.555,42 zł od 1 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty, od kwoty 10.216,01 zł od 1 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty tytułem równowartości niezwaloryzowanego wynagrodzenia w latach 2011 – 2013 oraz zwolnienia jej od ponoszenia kosztów sądowych związanych z postępowaniem.

Powódka wskazała, że jest zatrudniona w Sądzie Rejonowym w Mińsku Mazowieckim w Zespole (...).

Powódka wskazała m. in., iż zgodnie z przepisami ustawy z 27 lipca 2011r. o kuratorach sądowych wynagrodzenie zasadnicze kuratorów zawodowych na równorzędnych stopniach służbowych jest równe i stanowi odpowiednio do rangi stopnia służbowego wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość, ustaloną według zasad określonych w art. 14 ust. 1 a u ust. 1 b, określa ustawa budżetowa. Kwota bazowa, począwszy od 2004r., jest waloryzowana corocznie średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń ustalonym na podstawie przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej. Przyjęty w ustawie mechanizm waloryzacji, zapewniający stabilizację uposażenia kuratorskiego w każdym roku w odniesieniu do przeciętnego poziomu wynagrodzeń, stanowi prawo nabyte. Zdaniem powódki zarówno wykładnia gramatyczna, jak i funkcjonalna oraz logiczna art. 14 w/w ustawy konstytuuje normy o charakterze imperatywno - atrybutywnym w zakresie konieczności dokonywania corocznej, dodatniej waloryzacji wynagrodzenia kręgu pracowników, do którego powódka także należy. W efekcie brak waloryzacji stanowi wyraz naruszenia prawa, które daje podstawę do dochodzenia przedmiotowego roszczenia, już z samej zasady słusznego. Bez wątpienia normy te nie mają charakteru dyspozytywnego, lecz kształtują obowiązek waloryzacji wynagrodzeń.

Powódka wskazała, że jej roszczenie to żądanie zapłaty kwoty, o jaką powinno zostać podwyższone wynagrodzenie w latach 2011 – 2013. Jego sprecyzowanie nastąpi na tle unormowań kolejnych, obowiązujących w tym czasie regulacji budżetowych, które ustanowił waloryzację na poziomie 2011r. – 102,3%, w 2012r. – 102,8 %, a w 2013r. – 102,7 %, przy czym wynagrodzenia środowiska kuratorów zawodowych nie zostały w ogóle zwaloryzowane.

Zdaniem powódki w tej sytuacji należy zasadnie uznać, iż przepisy te nie korespondują z ratio legis art. 14 ust. 1 b ustawy o kuratorach sądowych. Po drugie są sprzeczne z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowiącym o tym, iż Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej, w tym również z dyrektywą ochrony praw słuszenie nabytych. Stanowisko to znajduje uzasadnienie w fakcie, że we wskazanym okresie wskaźniki wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych - potocznie określane inflacją, osiągnęły znaczne wartości, przez co siła nabywcza pieniądza uległa obniżeniu, co w połączeniu z brakiem podwyżek wynagrodzenia doprowadziło do rzeczywistego spadku wartości świadczenia wypłacanego przez pozwanego. Mamy zatem do czynienia z sytuacją, gdzie nie dość, że nie spełniono ustawowego wymogu waloryzacji wynagradzania, to na skutek niekonstytucyjnych regulacji budżetowych zostało ono faktycznie zmniejszone.

Zdaniem powódki jej wynagrodzenie powinno zostać zwaloryzowane na poziomie wskaźnika za rok poprzedzający roszczenie, na skutek czego udałoby się przynajmniej zneutralizować spadek siły nabywczej pieniądza.

Przyjęty miernik wzrostu wynagrodzeń na kolejne lata stanowi o tyle istotną okoliczność, że ustawodawca w budżecie na lata 2011 – 2013 w ogóle nie przewidział wzrostu wynagrodzeń pracowników sektora publicznego, a w 2010r. ukształtował go na poziomie o 2,5% niższym niż wskaźnik inflacji – w 2009r. wynoszący 3,5%. W ocenie powódki, przytoczone regulacje ustaw budżetowych są sprzeczne z zasadą demokratycznego państwa prawnego i sprawiedliwości społecznej, w tym przypadku atrybutu korzystania z corocznej waloryzacji wynagrodzeń przynajmniej na poziomie spadku realnej wartości złotego za rok poprzedni. Powódka podniosła, że ostatnia regulacja wynagrodzeń kuratorów sądowych polegająca na podniesieniu wysokości mnożników wynagrodzeń zasadniczych miała miejsce w 2009r. rozporządzeniem Rady Ministrów z 17 lutego 2009r.

W odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego obliczonych według norm przepisanych.

Zdaniem strony pozwanej, należy zwrócić uwagę na użyty przez ustawodawcę w art. 14 ust. 1b ustawy o kuratorach sądowych termin „średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń”. W art. 2 ust. 4 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz zmianie niektórych ustaw (tekst jednolity: Dz. U. 2011r., Nr 79, poz. 431 ze zm.) pod pojęciem tym rozumie się wzrost wynagrodzeń na dany rok budżetowy w stosunku do roku poprzedniego. Wskaźnik ten ustalany jest rok rocznie w ustawie budżetowej i w oparciu o zestawienie z wynagrodzeniem pracownika z roku poprzedniego, daje wynik w postaci aktualnej wysokości wynagrodzenia

pracownika. Jak wynika z treści wskazanych przepisów, ustawodawca w momencie ich uchwalenia założył, że wynagrodzenia pracownicze w sferze budżetowej będą rok rocznie waloryzowane w oparciu o odpowiedni wskaźnik, wyższy niż 100%. Brak jest jednak jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że na ustawodawcy ciąży obowiązek kreowania wzrostu wynagrodzeń w stopniu co najmniej odpowiadającym wysokości stopnia inflacji. Już tylko z tego powodu roszczenie powódki, oparte na założeniu, iż w oparciu o taki wskaźnik jej wynagrodzenie powinno być zwaloryzowane, jest roszczeniem niezasadnym.

Ustawa budżetowa, jak wskazał pełnomocnik pozwanego, w świetle hierarchii aktów prawa powszechnie obowiązującego, jest aktem równorzędnym z ustawą o kuratorach sądowych i ustawą o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz zmianie niektórych ustaw. W konsekwencji powyższego mamy do czynienia z kolizją pomiędzy normami wynikającymi z wyżej wskazanych regulacji, która w niniejszej sprawie musi być rozstrzygnięta.

Zdaniem pełnomocnika pozwanego w niniejszej sprawie mamy do czynienia z kolizją norm, w której należy zastosować regułę chronologiczną *lex posteriori derogat legi priori*.

Ustanowienie wskaźnika wzrostu wynagrodzenia w ustawie budżetowej na poziomie 100% nie powoduje jego nieważności w świetle normy zawartej w art. 14 ust. 1b ustawy o kuratorach sądowych. Tym samym poprzez zastosowanie ww. zabiegu mamy do czynienia z sytuacją, kiedy to brak realnego wzrostu cen w świetle obowiązującego omawianych przepisów jest zgodny z prawem. Konsekwencją powyższego jest przyjęcie założenia, iż wzrost wynagrodzeń kuratorów sądowych co do zasady następuje poprzez ustalenie wskaźnika na poziomie wyższym niż 100%, tym niemniej brak jest, jak to już wyżej podniesiono, jakiegokolwiek przepisu nakładającego na pozwanego obowiązek kreowania ich wzrostu, odpowiadającego co najmniej wskaźnikowi inflacji.

W tym zakresie działania ustawodawcy pozostają autonomiczne, a ich ocena nie podlega jurysdykcji Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, a co najwyżej może podlegać jurysdykcji Trybunału Konstytucyjnego.

Nadto pełnomocnik pozwanego podniósł zarzut przedawnienia części roszczenia dochodzonego przez powódki. Zgodnie bowiem z art. 291 § 1 kp roszczenia ze stosunku pracy przedawniają się z upływem 3 lat od dnia, w którym stały się wymagalne. Wynagrodzenie wypłacane powodów było wynagrodzeniem wypłacanym miesięcznie, zatem przedawniło się roszczenie o wypłatę waloryzacji wynagrodzenia za pierwsze miesiące 2011 r.

W piśmie procesowym z 27 lutego 2015 r. powódka rozszerzyła żądanie pozwu o zasądzenie kwoty 1118,54 zł z ustawowymi odsetkami od 1 stycznia 2015 r. do dnia zapłaty z tytułu braku waloryzacji wynagrodzenia w okresie stycznia i lutego 2015 r., zaś pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie tak rozszerzonego powództwa powołując się na argumentację zawartą w odpowiedzi na pozew.

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo w całości okazało się niezasadnione.

Zgodnie z treścią art. 14 ust. 1, 1a i 1b ustawy z 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) wynagrodzenie zasadnicze kuratorów zawodowych na równorzędnych stopniach służbowych jest równe i stanowi odpowiednio do rangi stopnia służbowego wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość, ustaloną według zasad określonych w ust. 1a i ust. 1b, określa ustawa budżetowa. W 2003 r. kwotę bazową dla zawodowych kuratorów sądowych ustala się w wysokości 1.667,70 zł. Kwota bazowa, o której mowa w ust. 1a, począwszy od 2004 r., jest waloryzowana corocznie średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń ustalonym na podstawie przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej.

W myśl art. 6 ust. 1 ustawy z 23 grudnia 1999r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2011r., Nr 79, poz. 431) podstawę do określenia wynagrodzeń w roku budżetowym stanowią wynagrodzenia z roku poprzedniego, zwaloryzowane średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń ustalonym w ustawie budżetowej, oraz dodatkowe wynagrodzenie roczne, wypłacane na podstawie odrębnych przepisów.

W świetle dyspozycji art. 6 ust. 1 ustawy z 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2011r., Nr 79, poz. 431) waloryzacja oznacza czynność polegającą na pomnożeniu wynagrodzenia z roku poprzedniego przez średnioroczny wskaźnik ustalony w ustawie budżetowej zmierzającą do ustalenia wysokości świadczenia w postaci wynagrodzenia za pracę.

Zgodnie z treścią art. 2 pkt 4 ustawy z 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2011r., Nr 79, poz. 431) „średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń” oznacza wzrost wynagrodzeń na dany rok budżetowy w stosunku do roku poprzedniego.

Wskaźnik ten ustalany jest co rok w ustawie budżetowej i w oparciu o zestawienie z wynagrodzeniem pracownika z roku ubiegłego daje wynik w postaci aktualnej wysokości wynagrodzenia.

Z treści wskazanych przepisów uregulowanych w obu przywołanych ustawach wynika, że ustawodawca w momencie ich uchwalania założył, iż wynagrodzenia pracownicze w sferze budżetowej będą rok rocznie waloryzowane.

Jednakże wskaźnik waloryzacyjny w latach 2011 - 2013 i w 2015 r. wynosi 100 %, co oznacza, że w tych latach ustawodawca nie przewidział waloryzacji wynagrodzenia.

Zdaniem Sądu Rejonowego, ustawa o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw i ustawa budżetowa są równorzędnymi w hierarchii aktami prawa powszechnie obowiązującego.

Pierwsza z nich przewiduje wzrost wynagrodzeń, a druga go faktycznie nie realizuje w związku z ustaleniem wskaźnika wzrostu wynagrodzeń na poziomie 100%.

Rozstrzygając tę sprzeczność zgodnie z zasadą *lex posterior derogat legi priori* (akt późniejszy uchyla moc obowiązującą aktu wcześniejszego) Sąd I instancji doszedł do wniosku, iż w niniejszej sprawie ustanowienie wskaźnika wzrostu wynagrodzenia w ustawie budżetowej na poziomie 100% nie powoduje jego nieważności w świetle normy zawartej w art. 6 ust 1 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw. Przepisy ustawy budżetowej na lata 2011 – 2013 i na 2015r. uchylily przepisy ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw, która jest ustawą wcześniejszą.

W świetle tych argumentów Sąd uznał, że żądanie powódki zawarte w pozwie oraz w piśmie z 27 lutego 2015 r. nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach i na mocy *a contrario* art. 14 ust. 1, 1a i 1b ustawy z 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 6 ust. 1 ustawy z 23 grudnia 1999r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2011r., Nr 79, poz. 431) orzekł jak w wyroku.

Z uwagi na bezzasadność żądań zawartych w piśmie powódki z 27 lutego 2015 r. Sąd I instancji oddalił wniosek dowodowy o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości na okoliczność wyliczenia waloryzacji należnej w styczniu i lutym 2015r. uznając, że jest on powołany jedynie dla zwłoki, a nadto okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione (art. 217 § 3 kpc).

Sąd Rejonowy nie znalazł podstaw prawnych do zwrócenia się do Trybunału Konstytucyjnego w trybie art. 193 Konstytucji RP z pytaniem prawnym szczegółowo opisanym w piśmie powódki z 27 lutego 2015 r. Sąd pierwszej instancji w swych rozważaniach odniósł się do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 lutego 2015 r. zapadłego w sprawie sygn. akt P 44/13. W ocenie Trybunału, w aktualnym stanie prawnym brak jest normy prawnej, która pozwoliłaby na ukształtowanie wysokości waloryzacji wynagrodzenia za pracę pracowników sądów i prokuratury oraz kuratorów sądowych inaczej, niż na podstawie średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń określonego w ustawie budżetowej. Mając na uwadze argumenty zawarte w uzasadnieniu przywołanego postanowienia Trybunału Konstytucyjnego Sąd pierwszej instancji doszedł do wniosku, że wystąpienie do Trybunału z pytaniem prawnym opisanym przez powódkę, a różniącym się od zadanych już pytań jedynie okresem obowiązywania ustawy budżetowej (2015 r.) byłoby niecelowe. Z uwagi na pogląd Trybunału, że ewentualne orzeczenie stwierdzające niekonstytucyjność

art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2010, art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2011, art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2012 i art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2013 doprowadziłyby do powstania luki prawnej, wymagającej interwencji legislacyjnej, a nie do ukształtowania takiego stanu prawnego, który pozwalałby pytającym sądom na odmienne rozstrzygnięcie w toczących się sprawach, prawdopodobieństwo, że taki sam pogląd Trybunał zajęłoby odnośnie hipotetycznej niekonstytucyjności art. 14 i 9 ust. 3 ustawy z 15 stycznia 2015r. - Ustawa budżetowa na 2015r. jest bardzo wysokie. W takiej zaś sytuacji wystąpienie z pytaniem prawnym przez sąd orzekający w niniejszym sporze jest zbędne i prowadziłyby do nieuzasadnionej przewlekłości postępowania. Wątpliwe jest także to, czy ewentualnie korzystne dla powódki rozstrzygnięcie Trybunału miałyby miejsce przed utratą mocy obowiązującej przez ustawę budżetową na 2015r. Z tych też względów niezasadny okazał się wniosek powódki o zawieszenie postępowania do czasu udzielenia przez Trybunał Konstytucyjny odpowiedzi na pytanie prawne, skoro z takim pytaniem Sąd nie zdecydował się wystąpić.

Należy także podkreślić, że zawarte w przywołanym postanowieniu stwierdzenie Trybunału, iż „wieloletni brak waloryzacji wynagrodzeń pracowników sądów i prokuratur oraz kuratorów sądowych budzi niepokój z punktu widzenia realizacji zasad i wartości konstytucyjnych” jest raczej skierowane do ustawodawcy, a nie sądów orzekających w sprawach o wysokość wynagrodzenia.

Mimo przegranego procesu Sąd nie obciążył powódki kosztami zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego, które wyniosły kwotę 1.800 zł uznając, iż zachodził w niniejszej sprawie wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 kpc.

Od powyższego wyroku apelację wniosła powódka M. Z., która zaskarżyła w całości wyrok Sądu I instancji z dnia 27 lutego 2015 r. Skarżąca zarzuciła naruszenie prawa materialnego - art. 2 i art. 64 ust. 1 i 2 Ustawy zasadniczej - Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z:

- a. art. 14 ust. 1 b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych,
- b. art.13 ust.1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2011 z 20 stycznia 2011r. w związku z art.44 ust.1 ustawy z 26 listopada 2010 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej,
- c. art.13 ust.1 pkt 3 ustawy budżetowej na 2012r. z 2 marca 2012 r. w związku z art. 24 ust.1 pkt 1 ustawy z 22 grudnia 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej,
- d. art.13 ust.1 pkt 3 ustawy budżetowej na 2013r. z 25 stycznia 2013r. w związku z art.16 ust.1 pkt 1 ustawy z 7 grudnia 2012r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej,
- e. art. 14 i art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. ustawa budżetowa na 2015 r.,
- f. art.2 pkt 4 i art.6 ust. 1 ustawy z 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz zmianie niektórych ustaw

poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że skoro wskaźnik wzrostu wynagrodzeń (waloryzacji) w państwowej sferze budżetowej w latach 2011-2013 i 2015 wynosił 100% i ustawodawca nie przewidział podwyżki wynagrodzeń w tym okresie, to brak jest podstaw do stwierdzenia, że powódce zatrudnionej w Sądzie Rejonowym w Mińsku Mazowieckim w charakterze kuratora sądowego przysługuje podwyższone wynagrodzenie za lata 2011-2013 oraz 2015. Przepis art. 14 ust. 1b ustawy z 27 lipca 2001 r. wskazuje bowiem, że wynagrodzenie zasadnicze kuratorów sądowych stanowi wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość określa ustawa budżetowa.

Powołane przepisy Konstytucji gwarantują szeroki katalog praw majątkowych, w tym prawo do wynagrodzenia. Zagwarantowana ustawą z 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych coroczna waloryzacja wynagrodzenia tej grupy zawodowej nie może być niweczona z jednej strony działalnością ustawodawcy, a z drugiej strony niewłaściwą wykładnią przepisów przez sąd orzekający. Ponadto zastosowana przez Sąd Rejonowy zasada *lex posteriori derogat legi priori* nie prowadzi do usunięcia sprzeczności i konfliktu równorzędnych ustaw, gdyż nie do przyjęcia jest pogląd,

że przepisy ustaw budżetowych na lata 2011-2013 i 2015 uchyliły przepisy ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Gdyby tak było to przepisy ustawy z 23 grudnia 1999 r. nie obowiązywałyby, a przecież tak nie jest.

Powódka zarzuciła również naruszenie prawa procesowego art. 177 § 1 pkt 1 kpc poprzez brak wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania w sprawie w sytuacji, gdy Sądowi Rejonowemu było wiadomo, że art. 14 i art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. budzi wątpliwości co do swojej zgodności z konstytucją, a zatem zasadne było wystąpienie do TK o zbadanie zgodności tych przepisów z konstytucją, zgodnie z wnioskiem złożonym przez powódkę w piśmie procesowym, a tym samym zasadne było zawieszenie postępowania do czasu wydania orzeczenia przez Trybunał.

Wskazując na powyższe strona powodowa wniosła o zwrócenie się przez Sąd do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym, czy art. 14 i art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 15.01.2015 r. ustawa budżetowa na rok 2015 są zgodne z art. 2 i art. 164 ust. 1 i 2 Konstytucji w takim zakresie, w jakim zawarte w nich uregulowania naruszają zasadę ochrony własności, praw nabytych i zaufania obywatela do państwa prawa i stanowionego przez nie prawa na skutek pozbawienia pracowników- zawodowych kuratorów sądowych- prawa do wypłaty zwaloryzowanego wynagrodzenia za pracę w 2015 r. wg przepisów określonych w art. 14 ust. 1 b ustawy o kuratorach sądowych bowiem od odpowiedzi na to pytanie zależy wynik niniejszej sprawy. Powódka wniosła także o zawieszenie postępowania do czasu udzielenia odpowiedzi przez Trybunał Konstytucyjny.

Podnosząc powyższe zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa, przy czym w zakresie roszczenia za lata 2011-2013 w oparciu o bezpośrednie stosowanie konstytucji poprzez stwierdzenie, iż omówione wyżej przepisy ustaw budżetowych za lata 2011-2013 są niezgodne z ustawą zasadniczą, a za rok 2015 w oparciu o orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, o ile zostanie wydane, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych. Ponadto wniósł o oddalenie wniosku o zwrócenie się przez Sąd Okręgowy w Siedlcach do Trybunału Konstytucyjnego z określonym przez powódkę pytaniem prawnym oraz o oddalenie wniosku o zawieszenie postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy podzielił ocenę prawną dokonaną przez Sąd pierwszej instancji w okolicznościach zaistniałych w niniejszej sprawie.

Podkreślić należy, iż wobec treści ustaw budżetowych na lata 2011-2013 oraz 2015 przewidujących średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w wysokości 100% doszło do sytuacji, w której mechanizm ustalania wynagrodzenia kuratorów zawodowych określony w art. 14 ust. 1b ustawy z 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych i poprzez odesłanie w art. 6 ust. 1 ustawy z 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych innych ustaw, polegający na określaniu wynagrodzenia na dany rok budżetowy przy przyjęciu wynagrodzenia z roku poprzedniego po jego zwaloryzowaniu średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń (ustalonym w ustawie budżetowej) doprowadził do sytuacji, w której wynagrodzenie to pozostało na poziomie z roku poprzedniego. Konsekwencją powyższego było to, iż we wskazanym okresie wynagrodzenie grupy zawodowej kuratorów nie uległo zwiększeniu.

Sąd I instancji słusznie uznał, że wobec takiej treści ustaw budżetowych na lata 2011-2013 oraz 2015 r. i tzw. ustaw okołobudżetowych zakładających wielkość wynagrodzeń na poziomie nie wyższym niż w roku poprzedzającym, doszło do sprzeczności między regulacją zawartą we wskazanych ustawach a przywołanymi uregulowaniami ustawy o kuratorach sądowych i ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych innych ustaw, które przewidywały mechanizm corocznej waloryzacji wynagrodzenia kuratorów średniorocznym

wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń. W płaszczyźnie językowej ustaw budżetowych oraz ustawy o kuratorach sądowych i ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej jednakże sprzeczność taka nie zachodzi. Co prawda, przepisy kolejnych ustaw budżetowych - na rok 2011, 2012, 2013 oraz 2015 przewidywały średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, jednakże określona w nich wysokość na poziomie 100% spowodowała, że w rzeczywistości wynagrodzenia określane przy zastosowaniu tego wskaźnika nie wzrosły.

W ocenie Sądu Okręgowego, we wskazanych okolicznościach Sąd pierwszej instancji zasadnie zastosował normę kolizyjną określaną jako *lex posterior derogat legi priori*, zgodnie z którą akt późniejszy uchyla moc obowiązującą aktu wcześniejszego. Przeciwnie niż twierdzi strona powodowa, nie chodzi tu o formalne uchylenie przepisów ustawy o kuratorach sądowych w części określającej zasady ustalenia wynagrodzenia i ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw, lecz o uchylenie stosowania określonych przepisów w konkretnej sytuacji zaistnienia kolizji norm.

Podniesiony w apelacji zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przepisów prawa materialnego poprzez zastosowanie wymienionych w apelacji przepisów ustaw budżetowych i ustaw o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej jako pozostających w sprzeczności z art. 2 i art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej nie jest zasadny. Wskazać należy, że dopóki określony przepis nie zostanie uznany za niekonstytucyjny, to zastosowanie znajdzie domniemanie jego zgodności z Konstytucją. W polskim systemie prawa organem powołanym do orzekania w sprawach zgodności ustaw z Konstytucją jest Trybunał Konstytucyjny, czego źródło stanowi art. 188 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.

Jako bezpodstawny należy określić zarzut apelacyjny dotyczący naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów prawa formalnego – art. 177 § 1 pkt 1 kpc poprzez brak wydania przez ten Sąd postanowienia o zawieszeniu postępowania do czasu rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny pytania prawnego, z którym ów Sąd miał wystąpić, zgodnie z wnioskiem powódki, w celu zbadania konstytucyjności przepisów art. 14, art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. – ustawa budżetowa na 2015 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 153).

Za słuszne należy uznać stanowisko Sądu pierwszej instancji w przedmiocie niezwrócenia się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym dotyczącym zgodności z konstytucją wskazanych przepisów ustawy budżetowej na rok 2015. Podkreślić należy, jak zasadnie wskazał Sąd Rejonowy, że istnieje duże prawdopodobieństwo wydania przez Trybunał Konstytucyjny analogicznego rozstrzygnięcia w przypadku ewentualnego pytania prawnego dotyczącego zgodności z konstytucją przepisów art. 14, art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. jak w przypadku orzeczenia w sprawie sygn. akt P 44/13. Wskazać również należy, iż Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu postanowienia zapadłego wymienionej wyżej sprawie wyraźnie wskazał, że konsekwencją ewentualnego orzeczenia o niekonstytucyjności odpowiednich przepisów ustaw budżetowych na rok 2010 tj. art. 15 ust. 1 pkt 3, na rok 2011 tj. art. 13 ust. 1 pkt 3, na rok 2012 tj. art. 13 ust. 1 pkt 3 oraz na rok 2013 tj. art. 13 ust. 1 pkt 3 byłoby wyeliminowanie wskazanych przepisów ustaw budżetowych z porządku prawnego, a tym samym wyeliminowanie norm określających wysokość średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w latach 2010-2013. Jednocześnie wciąż obowiązywałyby m. in. art. 14 ust. 1b ustawy o kuratorach sądowych, zgodnie z którym wynagrodzenie za pracę kuratorów sądowych jest waloryzowane średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń oraz obowiązywałby nadal art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej stanowiący, iż powyższy wskaźnik ustalany jest w ustawie budżetowej. W konsekwencji podwyższenie wynagrodzenia za pracę powinno nastąpić, stosownie do art. 14 ust. 1b ustawy o kuratorach sądowych i art. 4 ust. 2 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej tylko na podstawie średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń. Jedynym zaś sposobem ustalenia przez sądy, które skierowały pytania prawne do Trybunału, omawianego wskaźnika byłoby, zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń, jego odczytanie z odpowiednich przepisów ustaw budżetowych. Z kolei przepisy ustaw budżetowych zostałyby usunięte z porządku prawnego na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Wobec braku w systemie prawnym normy prawnej, która pozwoliłaby na ukształtowanie wysokości waloryzacji wynagrodzenia za pracę kuratorów sądowych w inny sposób niż na podstawie średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń określonego w ustawie budżetowej, powstałaby luka prawna,

wymagająca interwencji legislacyjnej. Z kolei wielokrotnie podnoszone było przez Trybunał Konstytucyjny, że jeżeli na skutek hipotetycznego wyroku o niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów prawnych powstałaby luka prawna wymagająca interwencji legislacyjnej, to pytanie prawne nie spełniałoby przesłanki funkcjonalnej. Zdaniem Sądu Okręgowego, wskazana argumentacja wyrażona przez Trybunał Konstytucyjny miałaby również zastosowanie w sytuacji ewentualnego wystąpienia przez Sąd Okręgowy z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego o treści wskazanej w apelacji. Powyższe powoduje, iż wystąpienie przez Sąd Okręgowy z pytaniem prawnym należy uznać za zbędne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy i z wskazanych wyżej względów również Sąd drugiej instancji oddalił wnioski o wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym o treści wskazanej przez powódkę w apelacji. W istocie bowiem przedmiot ewentualnego pytania prawnego byłby analogiczny jak w sprawie P 44/13. Zmianie ulegałby jedynie ustawa budżetowa na tę, która obowiązuje w 2015 r. W dalszym ciągu, jak wskazał Trybunał Konstytucyjny, nie ma normy prawnej, która pozwoliłaby na ukształtowanie wysokości waloryzacji wynagrodzenia za pracę kuratorów sądowych inaczej niż na podstawie średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń określonego w ustawie budżetowej. Stąd też zasadnym jest przypuszczenie, że ewentualne pytanie prawne zadane przez Sąd Okręgowy uznane by było przez Trybunał Konstytucyjny za niespełniające przesłanki funkcjonalnej. Ponadto, wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego spowodowałoby nieuzasadnioną przewlekłość postępowania. Trafnym wydaje się być również argument Sądu pierwszej instancji, zgodnie z którym wątpliwym byłoby wydanie przez Trybunał Konstytucyjny rozstrzygnięcia ewentualnego pytania prawnego przed końcem obowiązywania ustawy budżetowej na rok 2015.

Wobec powyższego Sąd Rejonowy nie dopuścił się naruszenia przepisu art. 177 § 1 pkt 1 kpc, z powodów wskazanych powyżej (tj. podjęcia prawidłowej decyzji w przedmiocie oddalenia wniosku powódki o zwrócenie się z pytaniem prawnym do TK) jak również z tego powodu, że niniejszy przepis nie dawał Sądowi podstawy do zawieszenia postępowania. Kluczowe dla oceny przedstawionego zarzutu jest brzmienie przywołanego przepisu. Zawarto w nim bowiem możliwość, a nie obowiązek sądu wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego. Wątpliwości Sądu nie budzi fakt, iż postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym nie jest postępowaniem cywilnym. Zaprezentowany pogląd jest dominującym w doktrynie. Przywołać należy pogląd wyrażony przez A. Jakubeckiego, który wskazał (Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I Artykuły 1-366, LEX 2013), iż „nie jest postępowaniem cywilnym postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym w przedmiocie zgodności z konstytucją ustawy, która ma być zastosowana w postępowaniu cywilnym. (...) stanowisko wyrażone w wyroku SN z dnia 28 września 1994 r., I PRN 61/94- na które to orzeczenie powołała się powódka w niniejszej sprawie- odwołujące się do rozszerzającej wykładni art. 177 § 1 pkt 1 kpc, spotkało się słusznie z krytyką w piśmiennictwie. Przepisy o zawieszeniu postępowania cywilnego powinny być interpretowane ściśle, a ich wykładnia nie może prowadzić do tworzenia pozaustawowych przesłanek zawieszenia” Skoro zatem zbędnym było zwrócenie się przez Sąd Rejonowy z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego, to tym samym nie zaistniała przesłanka do zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 kpc.

Odnośnie żądania powódki w zakresie uwzględnienia powództwa w oparciu o bezpośrednie stosowanie Konstytucji, Sąd stwierdził, co następuje. Bezpośrednie zastosowanie wyłącznie norm określonych w Konstytucji określone w art. 8 ust. 2 Ustawy zasadniczej, może jedynie nastąpić, gdy dana regulacja sformułowana jest w sposób na tyle precyzyjny i jednoznaczny, by możliwym było rozstrzygnięcie sprawy indywidualnej na jego podstawie. Ponadto, bezpośrednie stosowanie konstytucji nie może prowadzić do pomijania obowiązujących regulacji ustawowych. Powyższe zostało wyartykułowane przez Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu postanowienia wydanym w dniu 22 marca 2000 r. w sprawie P 12/98. Odnosząc przedstawione rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż w związku z określeniem zasad wzrostu wynagrodzeń w drodze nadal obowiązujących regulacji ustawowych tj. art. 4 ust. 2, art. 6 ust. 1 i art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw oraz art. 14 ust. 1, 1a, 1b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych, żądanie wystosowane przez powódkę nie może zostać uwzględnione.

Nie można podzielić stanowiska powódki, która twierdzi, iż Sąd Rejonowy, z uwagi na niezawieszenie niniejszego postępowania i niezwrócenie się z pytaniem prawnym do Trybunał Konstytucyjnego, wydał rozstrzygnięcie bez rozpoznania istoty sprawy. Uzasadnienie wyroku Sądu pierwszej instancji pokazuje, że Sąd ten rozpoznał istotę sprawy, jednakże jego wynik był dla powódki niekorzystny. W niniejszej sprawie spór dotyczył kwestii prawnych, które zostały prawidłowo rozstrzygnięte przez Sąd pierwszej instancji.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd oparł na podstawie art. 102 kpc kierując się zasadami słuszności.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 kpc apelację powódki oddalił.